

ปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อม

นางสาว ทัศนาฏ ไชยศิริ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-005-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017793 117229907

SELECTED FACTORS RELATED TO LIFE STYLES
OF OSTEOARTHRITIS ELDERLY PATIENTS

Miss Nathanart Chaisiri

ศูนย์วิทยทรัพยากร
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Nursing Administration Program

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-500-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ
โรคข้อเสื่อม

โดย นางสาว ภัทรนาฏ ไชยศิริ

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาการบริหารการพยาบาล

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
.....
.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สมคิด รักชาติ)

.....
.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธ์)

.....
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณัฐนาฏ ไชยศิริ : ปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อม (SELECTED FACTORS RELATED TO LIFE STYLES OF OSTEOARTHRITIS ELDERLY PATIENTS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.จินตนา ยูนิพันธ์, 160 หน้า.
ISBN 974-579-005-2

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายในลักษณะของการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ เพื่อศึกษาแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อม และกลุ่มตัวพยากรณ์ที่ร่วมกันพยากรณ์แบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อม ตัวแปรที่ศึกษาคือ หัตถ์คติเกี่ยวกับการเป็นผู้สูงอายุ ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยโรคข้อเสื่อม การรับรู้ความรุนแรงของความเจ็บปวด การรับรู้อำนาจภายในตน การสนับสนุนทางครอบครัว และการสนับสนุนจากทีมสุขภาพ ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. แบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อมอยู่ในระดับเหมาะสม
2. หัตถ์คติเกี่ยวกับการเป็นผู้สูงอายุ ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยโรคข้อเสื่อม การสนับสนุนทางครอบครัว และการสนับสนุนจากทีมสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการรับรู้ความรุนแรงของความเจ็บปวด การรับรู้อำนาจภายในตน ไม่มีความสัมพันธ์กับแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. การสนับสนุนจากทีมสุขภาพ การสนับสนุนทางครอบครัว หัตถ์คติเกี่ยวกับการเป็นผู้สูงอายุ และการรับรู้ความรุนแรงของความเจ็บปวด สามารถร่วมกันพยากรณ์แบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อมได้ร้อยละ 46 ($R^2 = .4647$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ตัวแปรที่มีความสำคัญในการร่วมกันทำนายแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อม รายด้านได้้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเกือบทุกด้านคือ การสนับสนุนจากทีมสุขภาพ ส่วนตัวแปรที่สามารถทำนายแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อมรายด้านในบางด้าน คือ หัตถ์คติเกี่ยวกับการเป็นผู้สูงอายุ ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยโรคข้อเสื่อมและการสนับสนุนทางครอบครัว

ศูนย์วิทยการพยาบาล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (เดิมเป็นภาควิชาพยาบาลศึกษา)

ภาควิชา

สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล

ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต วัจนาง ไชยศิริ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *[Signature]*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

NATHANART CHAISIRI : SELECTED FACTORS RELATED TO LIFE STYLES OF
OSTEOARTHRITIS ELDERLY PATIENTS. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. JINTANA
YUNIBHAND, Ph.D. 160 PP. ISBN 974-579-005-2

This correlational study was designed to investigate factors related to life styles of osteoarthritis elderly patients and search for the factors that would be able to predict life styles of osteoarthritis elderly patient. The variables in this study were attitude of being elderly, knowledge related to self-practice, perception of pain severity, internal locus of control, family support and support from health team. The followings were the major results of the study:

1. Life styles of osteoarthritis patients was in the high level.
2. There were no significant relationships between perception of pain severity, internal locus of control and life styles of osteoarthritis elderly patients. However, the positive and significant relationships at .05 level were found between attitude of being elderly, knowledge related to self-practice, family support, and support from health team and life styles of osteoarthritis elderly patients.
3. Support from health team, family support, attitude of being elderly, and perception of pain severity were variables that were able to predict life styles of osteoarthritis patients. The predictability was accounted for 46 percent ($R^2 = .4647$), at the .05 level.
4. One factor that was able to significantly predict almost all aspects of life styles of osteoarthritis patients was support from health team. Moreover, other factors that were able to significantly predict some aspects of life styles were attitude of being elderly, knowledge of self-practice and family support.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (เดิมเป็นภาควิชาพยาบาลศึกษา)
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2533
ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จจุล่งได้ด้วยความสามารถของ รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิด ช่วยเหลือและสนับสนุน ให้กำลังใจ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ ผู้วิจัยรู้สึก ทราบซึ่งในความเมตตากรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และปรึกษาในเรื่องระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยด้วยดีตลอดมา รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 13 ท่าน จากสถาบันต่าง ๆ ที่กรุณาช่วยตรวจสอบเครื่องมือ ตลอดจนผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้า ฝ่ายการพยาบาล หัวหน้าห้องตรวจโรคกระดูกและข้อ แผนกผู้ป่วยนอก และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ของโรงพยาบาลทั้ง 12 แห่ง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวม ข้อมูล รวมทั้งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาพยาบาลศึกษาทุกท่าน ที่กรุณาให้ ความรู้และประสบการณ์ที่ดีเสมอมา บัณฑิตวิทยาลัยที่สนับสนุนทุนส่วนหนึ่งในการวิจัย พร้อมกันนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์ภิญญา หนูภักดี ที่ได้ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และกัลยาณ- มิตรทุกท่านที่ให้ความหวัง ใยสนับสนุนให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จจุล่งไปได้ ด้วยดี

ความสำเร็จทั้งมวลของผู้วิจัย นี้เนื่องมาจากพระคุณของบิดา-มารดา และความ ช่วยเหลือจาก ร.อ. วรพจน์ เเราเสถียร พระคุณนี้จะอยู่ในสำนึกตลอดไป

ณัฐนาฏ ไชยศิริ

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ม
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
แนว เหตุผลและสมมติฐาน.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับผู้สูงอายุและทฤษฎีการสูงอายุ.....	12
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคข้อเสื่อม.....	14
แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับแบบแผนการดำเนินชีวิต.....	17
แบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อม.....	19
ปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ โรคข้อเสื่อม.....	28
กรอบแนวคิดทางทฤษฎีในการวิจัย.....	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า	
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
	ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	40
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
	คุณภาพของเครื่องมือ.....	50
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
5	สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	92
	สรุปผลการวิจัย.....	94
	อภิปรายผลการวิจัย.....	102
	ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	110
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	111
	บรรณานุกรม.....	112
	ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	119
	ข. สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	123
	ค. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบแผนการดำเนินชีวิตกับสถานภาพของ กลุ่มตัวอย่างประชากร.....	131
	ง. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	133
	ประวัติผู้เขียน.....	154

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อมที่มาตรวจในคลินิกโรคกระดูกและข้อในช่วงเดือนตุลาคม 2533 จำแนกตามสังกัดและโรงพยาบาล.....	41
2	จำนวนประชากร และตัวอย่างประชากรจำแนกตามโรงพยาบาล.....	42
3	ค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ในการทดลองใช้และการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง จำแนกตามแบบสัมภาษณ์แต่ละชุด.....	53
4	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะการอาศัยอยู่ และรายได้.....	60
5	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อม จำแนกตามตำแหน่งของข้อที่มีภาวะเสื่อม และการได้รับความรู้ และคำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยโรคข้อเสื่อม.....	62
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อมโดยรวม และจำแนกตามรายด้าน...	64
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อมเป็นรายข้อ.....	66
8	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของค่าเฉลี่ยตัวแปรพยากรณ์..	69
9	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อม จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับการเป็นผู้สูงอายุ และการรับรู้อำนาจภายในตน	70
10	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อม จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยโรคข้อเสื่อม การรับรู้ ความรุนแรงของความเจ็บปวด การสนับสนุนทางครอบครัว และ การสนับสนุนจากกัมมสุขภาพ.....	71
11	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์กับตัวแปรพยากรณ์ และ ตัวพยากรณ์กับตัวพยากรณ์.....	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณ สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ สัมประสิทธิ์ถดถอย ของตัวพยากรณ์ ค่าทดสอบเอฟของตัวพยากรณ์ที่เข้าสมการการวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนที่ใช้พยากรณ์แบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ โดยรวม.....	77
13	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณ สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ สัมประสิทธิ์ถดถอย ของตัวพยากรณ์ ค่าทดสอบเอฟของตัวพยากรณ์ที่เข้าสมการการวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนที่ใช้พยากรณ์แบบแผนการดำเนินชีวิตด้านโภชนาการ ของผู้สูงอายุ โรคข้อเสื่อม.....	79
14	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณ สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ สัมประสิทธิ์ถดถอย ของตัวพยากรณ์ ค่าทดสอบเอฟของตัวพยากรณ์ที่เข้าสมการการวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนที่ใช้พยากรณ์แบบแผนการดำเนินชีวิตด้านการพักผ่อน นอนหลับของผู้สูงอายุ โรคข้อเสื่อม.....	81
15	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณ สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ สัมประสิทธิ์ถดถอย ของตัวพยากรณ์ ค่าทดสอบเอฟของตัวพยากรณ์ที่เข้าสมการการวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนที่ใช้พยากรณ์แบบแผนการดำเนินชีวิต ด้านการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ โรคข้อเสื่อม.....	83
16	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณ สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ สัมประสิทธิ์ถดถอย ของตัวพยากรณ์ ค่าทดสอบเอฟของตัวพยากรณ์ที่เข้าสมการการวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนที่ใช้พยากรณ์แบบแผนการดำเนินชีวิต ด้านการป้องกันอุบัติเหตุของผู้สูงอายุ โรคข้อเสื่อม.....	85
17	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณ สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ สัมประสิทธิ์ถดถอย ของตัวพยากรณ์ ค่าทดสอบเอฟของตัวพยากรณ์ที่เข้าสมการการวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนที่ใช้พยากรณ์แบบแผนการดำเนินชีวิตด้านการใช้ยา และสารอื่น ๆ ของผู้สูงอายุ โรคข้อเสื่อม.....	87

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณ สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ สัมประสิทธิ์ถดถอย ของตัวพยากรณ์ ค่าทดสอบเอฟของตัวพยากรณ์ที่เข้าสมการการวิเคราะห์ ถดถอยของคุณแบบขั้นตอนที่ใช้พยากรณ์แบบแผนการดำเนินชีวิต ด้านการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อม.....	89
19	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ลักษณะการอาศัยอยู่ และการได้รับความ รู้และคำแนะนำ.....	131
20	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อม จำแนกตามอายุ และรายได้.....	132

คุรุณวิทย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	คุณค่าของการสนับสนุนจากทีมสุขภาพในการปรับเปลี่ยนความรู้สึก.....	37
2	กรอบแนวคิดทางทฤษฎีในการวิจัย.....	39
แผนภูมิที่		
1	กราฟแท่งแสดงค่าเฉลี่ยของแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเสื่อม จำแนกตามรายด้าน.....	65

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย